

LILL-KNISJA

SUNETT

...le nouvel empire que Jésus Christ
devoit établir... c'est l'empire qui doit
subsister au milieu de la ruine de
tous les autres, et auquel seul l'éter-
nité est promise.

BOSSUET

(Discours sur l'Histoire Universelle)

Imħabba fik, ja tifla tal-kbir Alla,
Minn l-ibgħad żmenijiet kienu maħduma
Il-ġrajja tal-bnedmin; u biex italla'
Gieħek fil-ġholi, u tkun mill-ġnus miqjuma,

Bħall-mewġ tal-baħar, ħalla wara ħalla,
Sawwar Javeh l-imperi l-lum mirduma:
It-triq hejjewlek, o tas-Sliem Qawsalla,
L-Eġittu, l-Babilonja, l-Greċja w-Ruma.

Int biss ta' dejjem, u qaddis ġfamilek;
Inti Sultana u l-ġnus kollha wirt tiegħek;
Ebda moħqrija w ebda żmien ma jtemmek.

Ibleħ min jaħseb, billi jxerred demmek,
Sejjer jeqerdek: Dak li dejjem miegħek
Jarmi l-imperi biex iwettak lilek.

Dun Karm

ILSIEN MALTI U LSIEN TAL-MAROKK (Magħreb)

Kif għidna ftit ilu, l-lsien Malti huwa wieħed minn
dawk l-ilsna Xemin, li għad li maqtugħia minn ommu għal
żmien twil, u għad li meta safa waħdu sab ruħu mdawwar
b'ilsna ta' nsel Latin, żamm sal-lum safi, u għad li għex
mifrud minn qabilu, baqa' lsien xami bl-akbar għaġeb ta'
dawk li ftit jifhemu fit-taqsim ta' l-ilsna u fuq it-tbidil
tagħhom.

Għad li ħadd s'issa ma jaf iġid kif tnissel f'dawk il-
Gzejjer il-lsien Malti, xi ħiel nistgħu nieħdu fuq kif trabba'
u kif baqa' qawwi u fuq ruħu, meta nxebbħuh ma' wieħed
minn ħutu li l-aktar jersqu lejħ fost l-aħwa li għadhom sal-
lum imxerrda fuq ix-xtut tal-baħar ta' gewwa (Mediterran).

Nafu li l-malti ma nsibuhx jaqbel sewwa u la mal-ġharbi
tal-Masr (Eġittu), u anqas ma' dak ta' Tripli, ta' Tunes u
tal-Arġiel, iżda jaqbel mhux ftit mal-lsien li biħ jtkellmu
fil-Palestina (Libanu) u fil-Marokk, l-ibgħed żewġ itruf tal-
baħar ta' gewwa, wieħed fil-vant u l-ieħor fil-punent. Fuq
l-lsien tal-Palestina għidna dak li naħsbu fin-numru ta'
Settembru tal-MALTI tal-1929, il-lum nista' ngħid xi ħaġa
fuq l-lsien tal-Marokk, li, kif kullħadd jista' jara, jaqbel mal-
Malti wisq aktar milli wieħed kien jaħseb.

Għandi f'idejja l-ktieb Inġliż, miktub minn kittieb wisq
magħruf, is-sur Edward Westermack, taħt l-isem ta' "*Wit
and Wisdom in Morocco*", a study of native proverbs,
ġabra ta' fuq l-elfejn qawl tal-Magħreb, meħudin minn fomm
in-nies ta' dawk l-inħawi u mhux mill-kotba, u miktuba bil-
għajjnuna ta' wieħed għaref tal-Magħreb, u mnizzlin b'reqqa
kbira wieħed wara l-ieħor, imfissrin b'l-inġliż, u fl-aħħar
miġuba bil-ħażż ġharbi; b'numru quddiem kull qawl biex
wieħed jista' jsibu bla telf ta' żmien, u jara b'għajnejħ li
kollox qiegħed kif imiss.

Dak li jolqot lil min iħares lejħ dik il-ġabra ta' pro-
verbi hu li donnhom miġbura minn Malta, għax għad li
xi kliem ma nafuhx hawnhekk, għax aktarx tlietnieħ għal
kollox, jew dawwarnieħ, jew bdilnieħ ma' kliem ieħor, is-sensila
tal-kliem tixbaħ lil dik tal-lsien Malti, u ħafna drabi m'hux